

Tönnön otetaan Tönnön jätetään

1/8

Paikka: Kristillisen viikkolehden toimitus, Helsinki

Aika: Kesäkuun viimeinen Anno Domini 1996, Marian viimeinen työpäivä

Henkilöt:

Maria Heinonen, toimittaja (42), kahden pienen pojan äiti ja Samulin vaimo

Jaana, lehtori ja kotimaan kenttätyöntekijä 80-luvulta

Lasse, sisälähetyksen pappi 80-luvulta

Simo, sisälähetyksen pappi 80-luvulta

Yrjö, Marian pappistyökaveri ja toimitussihteeri 90-luvulta

Reino, firman toimitusjohtaja (90-luvun alussa) ja pappi (tohtori *in spe*)

Vanha sielunpaimen, Marian ystävä ja sielunhoitaja 80-luvulta

Armas, nykyinen päätoimittaja

Riku, julistustyöntekijä ja pappi 90-luvulta

Osku, julistustyöntekijä 90-luvulta

Yhtiön työntekijöitä

I NÄYTÖS

Maria istuu lattialla. Huone on sekaisin. Hyllyt ovat tyhjiä. Hän on keskittynyt kaapin sisältöön. Kaapissa on valokuvia, järjestämättömiä. Maria lajittelee kuvia. Osa menee suoraan suureen roskikseen. Joitain omalta kannaltaan tärkeitä kuvia hän pistää pahvilaatikkoon. Osan kuvista hän jättää lehden arkistoon.

Ottaa kuvan laatikosta.

Maria: Se oli kuuma kesä. Kukaan ei suostunut pesemään konetta pimiössä moneen viikkoon. Kiinnitys on pettänyt.

Ei voi mitään, ros kiin vaan. Ne ovat auttamattomasti piloilla.

Kankaalle heijastetaan kellastuneita kuvia, joista kiinnitys on pettänyt.

Maria heittää kuvat ros kiin ja jatkaa lajittelua.

Maria: Tosiaan, näistä virkistyspäivistä on aikaa jo kymmenen vuotta!

Kuva on otettu konsernin työntekijöiden virkistyspäiviltä.

Virkistyspäivät olivat toimittajalle täyttä työtä, piti ehtiä

haastatella mahdollisimman montaa "metsien miestä", jotta sai

paljon kenttäkuulumisia lehteen. Mutta kaikessa oli innostunut

ilmapiiri ja hyvä henki.

Kymmenkunta henkeä, joista kolme on naisia, juttelee iloisesti keskenään lasten päivähoitojärjestelyistä ja ekaluokkalaisistaan toimittajan hääriessä ympärillä kuvaamassa ja haastattelemassa kutakin vuorollaan. Haastatteluista kuuluu vain alkua, sen jälkeen virkistäytyjien keskustelu peittää työn äänet.

Lasse: Meidän Jarkko aloittaa nyt päiväkodissa. Liisa menee töihin. On jouduttu asumaan vähän liian ahtaasti. Nyt me päätettiin ostaa isompi asunto.

Jaana: Teilläkin on sitten tämän jälkeen vain nimeksi yhteistä aikaa Liisan ja lasten kanssa.

Lasse: No, en minä ole tähänkään asti kovin tarkasti työaikoja laskenut. On tullut niin paljon pyyntöjä eri puolilta maakuntaa. Ei sovi kieltäytyä, voivat vielä lopettaa pyytämisen.

Maria: Anteeksi, voisitko, Simo, siirtyä tuohon ja ottaa Raamatun esille. Ja hymyillä.

Simo tekee työtä käskettyä. Maria ottaa monta kuvaa.

Maria: Jaana, saanko kysellä sinulta vähän Pohjanmaan kuulumisia?

Jaana: Mikäs siinä.

Menevät vähän syrjään.

Maria: Olet nyt ollut kaksi vuotta Kokkolassa. Miten raamattukoulutus on alkanut?

Jaana: Minusta on mahtavaa olla mukana...

Haastattelun äänet sulautuvat vähitellen yleiseen puheensorinaan.

Maria: Nii-iin, se oli sitä aikaa. Työ oli henki ja elämä. Jos joku ei ollut työhullu, hän siirtyi seurakuntaan.

Siitä on iäisyys. Se oli edellisessä elämässä.

Kuva singahtaa yhtiön arkistoon.

Maria: Muistuttakoon siellä ajoista, jolloin työntekijällä oli ihmisarvo.

Kaivaa laatikosta (etsii, etsii — ja löytää) kuvan. Kuva on otettu ankealta, töhrityltä bussipysäkillä vuonna 1994. Varjot ovat pitkiä. Kuvaajan varjo näkyy pysäkillä, muita ihmisiä ei sitten olekaan.

Maria: Silloin mä hullu raahauduin tänne kukonlaulun aikaan. Ja olisin halunnut olla yksin edes aamutunnit!

Maria istuu työhuoneessaan vanhan PC:n ääressä. Hän on juuri päässyt hyvään kirjoitusvireeseen, kun Yrjö kulkee käytävällä.

Maria: Hei. Huomenta!

Yrjö murahtaa pahantuulisesti. Se ei ole kuitenkaan "huomenta". Maria kirjoittaa tulisesti. Tulostaa ja vie Yrjölle tekeleen. Yrjön kone on uusinta mallia, on värinäytöt ja pelit ja vehkeet.

Yrjö: Monet lukijat ovat huomauttaneet siitä, että toimittajat eivät tiedä ajatusviivan ja tavuviivan eroa.

Maria: Hyvä kun tuli puheeksi. Olen vielä niin tottumaton PC:n

käyttäjää, etten ole löytänyt koneesta ajatusviivaa. Miten se löytyy?

Yrjö ei tunnu kuulevan. Hän alkaa vain käsitellä Marian tekstiä punakynällä, ärähtää taas epämääräisesti ja hakee jutun verkosta. Kuuluu vain pahantuulista murahtelua. Maria perääntyy huoneeseensa.

Kuva pysäkestä menee pahvilaatikkoon.

Maria: Rinnassa vihloi pahasti. Pelkäsin, että se on sydän. Sitten tuli aina kova painontunne palleaan.

Raahauduin töihin ennen seitsemää ja iltahämärissä lähdin kotiin. Oli päiviä, etten nähnyt perhettä lainkaan.

Aluksi sain olla rauhassa, mutta sitten muutkin alkoivat tulla varhain. Ja koko ajan Yrjö hoki pirullisesti: "Tulosta tai ulos." Eikä Yrjö ollut ainoa. Missä se Reiskan kuva on!

Maria etsii. Hän löytää laatikosta kuvan, jossa on koko tiimi toimitusjohtajan ympärillä. Toimitusjohtajalla on patruunan asento ja mairea hymy.

Maria järjestelee joukkoa kuvaan. Järjestäydyttäessä käydään seuraava keskustelu:

Reino: Säästösyistä Maria saa nyt ottaa kuvan. Kaikessa pitää säästää. Talous on tiukoilla. Joka toinen kuukausi joudun lainaamaan konsernin rahoja, jotta voin maksaa teidän palkanne. Kovin kauan näin ei voi jatkua. (*Reino katsoo Marjaa ja Yrjöä.*) Lehden levikki laskee jatkuvasti. Kirjojen tuotolla talo pysyy jotenkuten pystyssä.

Maria: Nyt jokainen puurtaa omassa nurkassaan. Yhteistyö olisi voimaa. Pidetään taktiikkapalaveri yhdistyksen miesten kanssa. Juonitaan yhdessä levikkityötä.

Reino: Ensin lehdessä pitäisi saada aikaan linjamuutos. Ei tuollaista tuotetta voi markkinoida. En voi vaikuttaa lehden sisältökysymyksiin. Tämä asia pitää ensin saada kuntoon.

Joukko on kuin kipsiä syötettäisi. Uähitellen kuvattavat kipsaantuvat kokonaan. Ja sitten kuva vain on otettava. Marja päättää kokeilla vanhaa taattua vitsiä:

Marja: Oletteko kuulleet viisikymmentäluvulta sitä juttua, kun päätoimittajamme, kunnianarvoisa rovasti, oli Lahden linja-autoasemalla. Hän odotteli jatkoyhteyttä. Ohi kulki mies, joka katsoi kiinteästi rovastiin, katsoi vielä ohitettuaankin. Mies sylkäisi olkansa yli ja sanoi: "Hyi hitto, kuinka on papin näkönen mies."

Hyväntuulinen nauru hyrisi joukossa. Maria räpsäytti. Seuraavaan kuvaan hän ehti itsekin, mutta siitä tuli jo vaisumpi.

Kuva singahtaa arkistoon.

Pahvilaatikkoon lentävät kuvat Raamattu tutuksi -herätyksen ajalta: Keski-ikäisiä miehiä ja naisia seurakuntasali tupaten täynnä. Naapuriseurakunnan kirkkoherra luennoimassa. Ihmisten katseet keskittyneesti monisteissa.

Maria: Siihen aikaan jopa Hesari kirjoitti raamattuluennosta. Jutussa tosin oli vähän sähköä, mutta mitä siitä. Lehdet olivat vilpittömästi kiinnostuneita uudesta kansanliikkeestä, kun bingokansa virtasi Pohjanmaalla opiskelemaan Raamattua. (*Maria naurahtaa:*) Tällainen järjestölehdentoimittajakin ratsasti silloin menestyksen aallonharjalla. Levikki kasvoi ja olennainen kiinnosti lukijoita. Se oli Raamattu-herätyksen ihanaa aikaa.

Kuva singahtaa arkistoon.

Maria: Muistuttakoon siellä viimeisestä herätyksen ajasta.

Siinä nuoren lahjakkaan teologin kuva.

Se herättää paljon tunteita. Maria tuhahtaa.

Maria: Jääköön yhtiön arkistoon, tälle on vielä runsaasti käyttöä. Nouseva kyky. Meikäläisten ilkkakanerva.

Kuvat kulkee, siinä menee kirkkoja. sisältä ja ulkoa, ihmisillä ja ilman. Maria lajittelee, suurimman osan arkistoon, huonot roskiin ja joitain henkilökuvia pahvilaatikkoon.

Laatikosta nousee vanhan sielunpaimenen kuva.

Maria palaa ajassa runsaan kymmenen vuoden taakse. Hän kuvaa pappia, joka samalla puhelee ystävällisesti itäsuomalaisella intonaatiolla:

Vanha sielunpaimen: Älä sinä, tyttö, sure, kyllä Herra sinusta huolen pittää. Ei pidä luulla itsestään liikoja eikä Herrasta liian vähäsiä.

Maria huokaa syvään. Kyyneleet vuotavat silmistä ja sumentavat maiseman. Maria pyyhkii ne kiireesti pois, mutta uudet tulevat virtana tilalle.

Maria: Jospa olisit ollut puolustamassa minua! Sinä olisit ollut varmaan ainoa, jota olisi kuunneltu! Mutta ehkä tällä kaikella on jokin salattu tarkoitus.

Kyyneleet saavat jälleen vallan. Sielunhoitaja-isä katselee kankaalta ymmärtäväisesti hymyillen itkevää Mariaa.

Kuva laitetaan hellästi pahvilaatikkoon.

Maria tuhahtaa nostaessaan papin kuvaa laatikosta.

Armas: Kukaan meistä ei ole korvaamaton. Äläkä luule, että tämä on meille yhtään sen helpompaa.

Maria: Mokoma tekopyhä vastuunpakoilija. Armaksessa ollut miestä edes tulla kiittämään viimeisenä päivänä. Olisi tullut edes muodon vuoksi. Olenhan sentään jotain hyvääkin tehnyt takavuosina! Kai sen on vaikea katsoa silmiin. Kaikki talon johtajat ovat tänään liottelemassa varpaitaan hiekkarannalla.

Päätoimittaja-Armaksen kuva on vähällä mennä roskeen, mutta Maria kaivaa sen sittenkin arkistoon.

Maria: Johdon sukulaispoika. Se kuulemma hieroi tyytyväisenä käsiään hallituksen kokouksen jälkeen. Kehtasi vielä sanoa ääneen, että "nyt niillä on enemmän aikaa olla perheensä parissa". Tosiaan! Kuinka kukaan ei ole ennen keksinyt: jos naiset olisivat kotona, monen perheen asiat olisivat paljon paremmin.

Maria: Niin, perhe. Perhe on tärkeää!

Hän nostaa laatikosta hassun kuvan. Siinä kaksi keski-ikäistä miestä on pukeutunut jotenkin vain koomisesti nahkatakkeihin. Kuva on vähän kuin hupailusta Fakta homma. Molemmilla on salkut käsissään.

Riku: Ostin tän kirpputorilta, kun Oskullakin on nahkarotsi. Ollaan vähän niin kuin samaa luukia.

Osku: Näkyyks salkku hyvin? Ollaan niinku asiallisen näkösiä?

Osku nauraa hykertää.

Maria: Voi noita poikia.

Lähikuva vuoronperään molempien kasvoista.

Saarnaajat istuvat autossa. Tunnelma on edelleen hilpeä. Riku ajaa. Suu käy. Juttua tulee kuin keitetystä lampaanpästä. Toimittaja istuu takapenkillä.

Maria: Hei Osku, mitä varten teillä on tulitikkuja? Kumpi teistä on salapolttaja?

Osku: Ei ne ole tulitikkuja. Ne on pierutikkuja.

Riku: Pitäskö näyttää, kuinka ne toimivat?

Maria: Kiitos kovasti, ei tarvitse. Mä arvaan.

Matkasaarnaajien kuva lennähtää pahvilaatikkoon.

II NÄYTÖS

Henkilöt:**Maria**, irtisanottu nelikymppinen nainen**Rouva yksi**, 55-vuotias luulosairas**Rouva kaksi**, 56-vuotias osastonhoitaja**Elvi**, työtön matemaatikko, Marian vanha ystävä**Helsinkiläisiä bussimatrustajia**

Maria on kolme kuukautta sitten sanottu irti työpaikastaan runsaan 10 vuoden uurastuksen palkaksi. Hän istuu bussissa. Marian takana istuu kaksi noin 55-vuotiasta naista. Bussi on täynnä väkeä.

Rouva yksi: — Pitää taas mennä tutkimuksiin sairaalaan.**Rouva kaksi:** — Ovatko ne löytäneet mitään syytä särkyysi?**Rouva yksi:** — Eivät mitään. Pitää kohta vaihtaa lääkäriä. Tämä nykyinen on liian nuori. Hän ei taida olla ihan pätevä.**Rouva kaksi:** — Kukaan ei ole seppä syntyessään.**Rouva yksi:** — Hyvähän se tietenkin on, että harjoitellaan, mutta kun on kyse ihmishengistä.**Rouva kaksi:** — Niin, mutta ajattele siltä kannalta, että sentään löytyy sellaisiakin nuoria, joilla on työhaluja. Suurin osa nuorisosta veltoilee nykyisin ja juo kaljaa ja nostaa työttömyyskorvauksia. Eivätkä ne lähde mihin tahansa töihin...**Rouva yksi:** — Eräs tuttavani juuri kertoi, hän on siivouspäällikkönä Mersassa. Hän kertoi, miten veltoa porukkaa helsinkiläisnuoret ovat. Mersaan ei enää palkata nuoria Helsingistä, ne ovat kaikki sellaisia hutiluksia, niihin ei voi luottaa. Mersa hakee työntekijät Kainuusta. Sikäläiset eivät valita koko ajan asunto-oloista, palkoista ja työajoista. Ne tyytyvät vaatimattomampiinkin oloihin ja pienempään palkkaan eivätkä vilkuile kelloa koko ajan.

Maria on istunut korvat punaisena. Hän ei ole voinut olla kuulematta rouvien keskustelua. Hän nousee paikaltaan vähän ennen kotipysäkkiä. Katsoo erittäin vihaisesti rouvia ja sanoo:

Maria: — Onpa mukava kuulla, että vielä on olemassa noin elämänmyönteisiä vanhoja rouvia.*Maria painaa nappia ja poistuu bussista.**Rouva kaksi koputtaa päätään.***Rouva yksi:** — Todella ikävää, kun nuoret ihmiset sekoavat. Minunkin naapurissani asuu sellainen diplomi-insinööri, jonka valkotakkiset miehet veivät piipaa-autolla pari viikkoa sitten Hesperiaan. Tiedätkö, kun sitä vietiin, se oli alasti ja nauroi koko ajan kovaäänisesti ja huuteli, että tässä sitä on performanssia naapurin akoille...

Bussipysäkillä Maria purskahti itkuun.

Bussista jäi pois myös Elvi.

Elvi: — Ei ihmisistä kannata suuremmin välittää. Eivät ne ajattele, mitä puhuvat.

Maria: — Kunhan työttömyys koskettaa riittävän läheltä, ehkä sitten nuokin mummot ymmärtävät paremmin...

Elvi: — Kun meidän talo kaatui, naiset itki, että mitäs nyt, kun on asuntolainat ja mies lähti vuosi sitten. Mä sanoin, että ei kai yksi Kansa-yhtiö ole teille koko elämä!

Maria: — Mutta minäkin olin 14 vuotta samassa paikassa. Sitten tuli uusi toimitusjohtaja, joka ei Joosefista mitään tiennyt. Se sanoi sitten vaan yhtenä päivänä: "Maria on tehnyt tehtävänsä. Maria saa nyt mennä." Se antoi ymmärtää, että firmaan jätetään vain pätevimät, jotka kyllä selviytyvät hommista meitä nopeammin.

Elvi: — Olin minäkin 16 vuotta Kansalla. Se oli ensimmäinen paikkani. Sen piti olla vakituinen ja varma, iso yhtiö. Minulle oli moneen kertaan sanottu, että olen lähes korvaamaton. Mutta niin vain tuli konkurssi ja tuli kenkää.

Maria: — Se tässä on loukannut eniten, kun ammattitaito on asetettu kyseenalaiseksi.

Elvi: — Nyt syrjäytetään työelämästä nelikymppiset naiset. Tuntui katkeralta, kun meille yt-neuvottelujen jälkeen kerrottiin, ketkä saavat jäädä alasajovaiheeseen enkä minä päässyt joukkoon.

Tiedotustilaisuudessa sanottiin, että asiantuntijat jäävät hoitamaan alasajon. Asiantuntijat! Ne olivat 90-luvulla tulleita tyttöjä. Niillä oli pienimmät palkat ja vähiten lomia.

III NÄYTÖS

Maria lukee kotona Hesarin työpaikkailmoituksia.

Maria: — Tiedonhallintaan, dokumenttienhallintaan, järjestelmähallintaan... Konsulttia. Tuotepäällikköä. Konsulttia. "Tule elämäsi tehtävään..." Eipä ole minulle... Ja vielä sama firma Teknologiapäällikköä. Taidan olla väärällä alalla. Nyt on tietoliikenneverkkomiehillä hommia ja matkapuhelinukoilla. Joka sivulla saman firman mainoksia. Sihteeri, sihteeri, myyntipäällikkö, myyntisihteeri, kirjanpitäjä... Oho, ammattitaitoisia laattamiehiä. Kynsimuotoilijoita. Projektipäällikköä lammastutoteprojektiin. Myyntifaktori "Olet noin 30-vuotias, kova tekemään tulosta ja olet hankkinut rautaisen kokemuksen painotuotteiden myynnissä. Edellytämme hyvää ATK:n hallintaa ja tietämystä digitaalisesta painatuksesta. Hmmm "tietämystä digitaalisesta painatuksesta". Olipa näppärä sanakäännö. Proviisoria. Psykologia.

Elvi sanoi, että tilastojen mukaan jokainen tekee sata hakemusta, pääsee ehkä kymmeneen haastatteluun. Joka viides haastattelu tärppää. Mistähän löytyisi sellainen paikka, jota voisi hakea.

Levyseppä—hitsaaja. Puhelinmyyntityötä.

Missäs se olikaan? Couplandin Mikro-orjissa (*Etsii kirjan. Selaa.*) Tässä!

"Tunnusta tosiasiat: Olet koko ajan vain hiuskarvan päässä puhelinmyyjän hommista." Neljäkymppiä tunti plus provisio. Aktiivinen, haasteita pelkäämätön tuotepäällikkö graafiselle alalle... Kokki.

Lastenhoitaja Lontooseen. Mainoslatoja ladontakokemuksella, tehtävä sopii tytölle, joka osaa latoa tekstiä Free Hand -ohjelmalla.

Voi hirveät Bassu Basukin kuvatukset. Kannibaalit. Nenäapinat.